

Dr. Anton Dolničar pl. Thalberg.

(1662—1714.)

Spisal *Viktor Steska.*

Mož, ki bi mu radi postavili s tem spisom majhen spomenik, ni bil pesnik, ni pisal povesti, ne pripisujemo mu nikake iznajdbe, vendar zasluži, da se ga spominjamo z globokim spoštovanjem in s srčno hvaležnostjo. Ali zaslužijo samo učenjaki in umetniki, da jih slavimo? Mogočen je učenjakov vpliv; njegove ideje se množé in širijo po svetu; njegova dela so nesmrtna. Umetniki pa širijo učenjakove ideje, ker jih kažejo v lepi, preprostemu človeku bolj prikladni obliki, jih s tem omilijo in tako nekako vsejejo ali vsadé. A poleg teh je še mnogo ljudi, ki si pridobivajo zaslug za človeštvo s svojo vztrajno delavnostjo, s kremenitim značajem in z vzornim življenjem. V to vrsto štejemo tudi *Antona Dolničarja.*

I.

Visoko čislam učenjaka,
ki nam proganja temo zmot,
a bolj še cenim poštenjaka,
ki ve in hodi pravo pot.

S. Gregorčič.

Antonov oče je bil Janez Krstnik Dolničar, poznejši ljubljanski župan, mati pa je bila Ana Marija Schoenleben, sestra znanega

„Dom in Svet“ 1901, št. 2.

našega zgodovinarja Ludovika Schoenlebna. Janez Anton je zagledal luč sveta dne 9. svečana l. 1662. Od očeta je podedoval ime Janez; zaradi torka je dobil ime Anton, saj je torej posvečen sv. Antonu Padovanskemu. Oče in mati sta bila odločno katoliškega mišljenja ter ljubeznivega in blagega značaja. Z veliko ljubeznijo sta vzgojevala svoje otroke in jim vcepila v zorni mladosti strah božji v srce. Ni se torej čuditi, da si je volil naš Anton pozneje v Dizmovi bratovščini za rek besede: „Soli Deo“ — „Samó Bogu“. Mali Anton je rastel v družbi svojega brata Gregorija in treh sestra. Že kot otrok je kazal, da je bistroumen in nadarjen; še bolj pa se je razodevala pri njem pobožnost in nedolžnost. Otroci so živahni in veseli, ljubijo družbo in se radi igrajo. Če tega ne opazimo, smemo sklepati, da otrok ni zdrav, ampak telesno ali dušno bolan. Zgodi se pa včasih, da odrasel otrok bolj ljubi samoto, ker se zaveda, kakó drag je čas, ali pa tudi, da se izogne slabim tovarišem. Iz tega vzroka tudi mali Anton ni pohajal izvun hiše, ampak se je rajši igral domá in napravljajl oltarčke, kjer so ga domačini včasih našli vtopljenega v molitev. Rad je poslušal svoje stariše, ki jih je silno ljubil.